

Działalność zagraniczna muzeów w 1974 r.

- 1 — wystawę pn. „Polska sztuka ludowa, wzór-motyw-znak”, zorganizowaną przez Muz. Etnograficzne w Krakowie, eksponowaną przez 68 dni w Lozannie i Winterthur (Szwajcaria) obejrzało 14.500 osób. Wystawę tę w Tilburg (Holandia) zwiedziło w ciągu 71 dni — 4.250 widzów, w Essen w ciągu 41 dni — 15.000 osób, a w Antwerpii w ciągu 21 dni — 6.239 osób.
- 2 — w Warnie pokazano wystawę „Współczesna sztuka ludowa woj. gdańskiego”, przygotowaną przez Muz. Narodowe w Gdańsku. W ciągu 7 dni zwiedziło ją 15.500 osób.
- 3 — w Glasgow podczas dni kultury polskiej pokazano polskie stroje ludowe ze zbiorów PMEtnograficznego w Warszawie. Obejrzało ją 250 osób w ciągu 13 dni.
- 4 — w Opawie (CSRS) wystawę „Tradycje kultury ludowej w Polsce” zorganizowaną przez Muz. Górnośląskie w Bytomiu zwiedziło w ciągu 46 dni — 4.500 osób.
- 5 — w NRD pokazano wystawę „Opolska sztuka ludowa” przygotowaną przez Muzeum Śląska Opolskiego (14 dni — 4.000 osób) oraz „Sztuka ludowa Mazowsza” przygotowaną przez Muzeum w Płocku (32 dni — 4.000 osób).

(dane z Biuletynu CZM)

Wystawy i pokazy zagraniczne Cepelii w 1974 r.

- 1 — Udział w wystawie gospodarczej w Moskwie (zestaw tkanin, ceramiki) z okazji 30-lecia PRL.

- 2 — Wysłanie eksponatów „Opocznianki” i Sp. Rękodziela Artystycznego z Tomaszowa Maz. do Nowosybirsk na wystawę.
- 3 — Zorganizowanie zestawów dla wystaw objazdowych w Brazylii (ok. 600 eksponatów), Francji, Anglii, Szwecji, RFN, Stanach Zjednoczonych, Meksyku. Wystawami dysponują polskie konsulaty w wymienionych krajach.
- 4 — Wystawa rzeźb St. Zagajewskiego w Paryżu.
- 5 — Zorganizowanie w Brukseli „Cepeliady”, na którą m. in. wysłano twórców ludowych — demonstrujących różne techniki i zespoły folklorystyczne.
- 6 — Wysłanie twórców-demonstratorów różnych technik i zespołów folklorystycznych na Święto Piwa w Viese (Holandia).
- 7 — Wysłanie do Kolding (Dania) wystawy sztuki ludowej i rękodziela artystycznego z okazji „Dni polskich”.

Wystawy zagraniczne BHZ „DESA” w 1974 r.

Australia

Perth. Univ. of Western. I — rzeźby. Glen Waverley. Jacaranda Art Centre. XII — obrazy, rzeźby.

Austria

Wiedeń. Gal. Chr. Brandtstätter. IV—V — obrazy „naiwne” 17 autorów.

Berlin Zachodni

Ladengalerie. VI—VII — wystawa indywidualna Dąbrowskiej. VIII—IX — wystawa indywidualna Denkwiczka.

Weinachtsmarkt am Funkturm. XII — rzeźby 35 twórców ludowych i naiwnych.

Norwegia

Oslo, udział w wystawie PIHZ „Made in Poland”.

IV—V — obrazy 13 autorów i rzeźby 8 autorów.

RFN.

Bonn, Gal. Bleidorn. W okresie od I—IX — trzytygodniowe indyw. wystawy Mickiewicz, Walickiej, Lesińskiego, Korsak, Warczygłowy, Ignarskiej.

Regensburg. Kulturamt. IV — obrazy i rzeźby.

Krefeld. Gal. Kröll. I — obrazy i rzeźby.

Szwajcaria

Morges. Gal. Pro Arte Kaspar. II—IV — wystawa indywidualna Płaskocińskiego.

V — wystawa indywidualna Ociepki. Zürich. Gal. Strassberg — stała ekspozycja i sprzedaż obrazów i rzeźb.

Włochy

Współpracująca z BHZ „Desa” Gal. La Feluca w Rzymie zorganizowała wystawy w wielu galeriach włoskich pokazując m.in. obrazy i rzeźby twórców ludowych i naiwnych z Polski. Wystawy odbyły się: w Mediolanie, Pordenone, San Felice, Reggio Emilia, Erba, Padwa, Riccione. W Rzymie La Feluca pokazała indywidualną wystawę obrazów Adameca.

Ponadto dostarczono eksponaty do sklepów „Cepelii” w Nowym Jorku, Brukseli, na zlecenie „Cepelii” do Driebergen (Holandia), do galerii Elke Zimmer w Düsseldorfie, do gal. Runhof w Kolonii oraz dla kolekcjonerki Hansa Joachima Ortha z Düsseldorfu, który w 1974 r. urządził w różnych miastach RFN — 29 wystaw polskiej sztuki ludowej i naiwnej.

S U M M A R I E S • P E 3 I O M E

SUMMARY OF ARTICLES

This double issue of our periodical is devoted to collections and collectors of folk art in Poland. The issue discusses the most important or particularly interesting private collections in this country and brings an introductory article by A. Jackowski “In Praise of Collecting” (Pochwała zbieractwa). It analyses the reasons why people make collections and the place of this phenomenon in contemporary culture. The author regards private collecting, among others, as a way of enriching the collections made by museums, because private collectors concentrate — often with expert knowledge and great enthusiasm — on certain fields or subjects of folk art, creating collections that are often of great value and anticipate, as it were, the programme of subjects of interest to museums. The private collector is not obliged to submit to the opinions of commissions which as a rule evaluate works of art according to established values. Thus he sometimes includes in his collection new subjects and new phenomena that

cannot be evaluated by the criteria applied so far. The private collector is not afraid of taking risks or of subjective interests.

It often happens that a private collection becomes the nucleus or an addition enriching museum collections. N. Lippóczy, a Hungarian who settled in Poland, presented his very large collection of paintings of glaze in deposit to the Diocesan Museum in Tarnów. Also, the collections Michalski and the Szymański family, which are discussed in this issue, have enriched museum collections. Others too, intend to hand over their collections to the public in the future, realising their value for the culture of our country and the fact that they are in many cases the only trace of the old culture of a given region.

In Poland, collection of objects of folk art is mainly due to fascination with folk culture and desire to preserve examples of this art, both old and contemporary. In the latter case the interest of the collector often extends to

the person of the artist (for instance, in the case of Zimmerer, Siemion and Solowski). All this distinguishes private collecting from the mass movement of collecting, treated as a hobby or sometimes as an investment.

Of course, collecting is usually favoured by external conditions the possibility of penetrating a certain locality and accumulating a collection. This accounts for the fact that collections are often made in the provinces where there is more scope for the collector and it is easier for him to find his exhibits. Collections are made by priests, lawyers, doctors, journalists and actors who travel about the country a lot, but there are also teachers and sporadic cases of representatives of other walks of life making collections (miners, farmers, manual workers).

Among the most interesting of these collections, which is discussed more extensively, is that of Lipóczy, who for many years was a representative of Hungarian wine export to Poland and during his travels accumulated a very large and valuable collection of paintings on glass; the collection of the Chrzastowski family in the village of Podegród (and the present issue deals here also with the local community, their pride in the collection, which they exhibit readily to visitors to the village, especially foreign tourists, and the fact that the old village inhabitants do not identify themselves with this art as it was collected by people who are relatively new arrivals in those parts). It is another matter with the Paszyn centre, initiated and catalogued by the parish priest Father Nitka and the collection of the painter Z. Kowalewski, who has

supplemented authentic examples of folk art with his own carvings and paintings "in the folk spirit." The actor W. Siemion writes of his collection, which for him is a kind of "diary" of meetings. J. Pluciński, a teacher, describes the sad fate of the exhibits he collected at the local school with the help of his pupils and which, due to a lack of understanding on the part of the local school authorities were later scattered in various places. I. Zimmerer, correspondent of the FRG radio who settled in Poland 19 years ago, writes of what it means to him to meet the artists who produce folk art and discusses the principles according to which he made his very large collection (over 3,000 carvings and pictures). He is not so interested in the "art" itself but the man who creates it and the reasons for his creative work and what the works of art he produces mean to the man in his life. He would like his collection to become a foundation-museum in the future, testifying to the creative possibilities of man, which are a specific "lesson in optimism" for people who are old, ill or handicapped in some way. A. Jackowski also writes of Zimmerer and his collection.

These and other articles deal with the most important collections which are at the same time particularly interesting for various reasons. It is the intention of the Editorial Board to demonstrate the reasons and motives behind the decision to make these collections, to present the personality of the collectors and give a brief descriptions of their collections.

РЕЗЮМЕ

Двойной номер журнала посвящен коллекционированию предметов народного искусства в Польше. Номер содержит обсуждение важнейших либо особенно интересных частных собраний, а также вступительную статью А. Яцковского „Собирательство достойно похвалы”. В статье анализируются причины возникновения коллекций и занимаемое ими место в современной культуре. В коллекционерском движении автор, между прочим, отмечает шансы пополнения достояния музеев, так-как собиратели уделяют внимание, часто с большим знанием дела и любовью, — отдельным темам, составляют коллекции, порой очень ценные, и не забывают интересов музеев и их программы. Деятельность частных собирателей не ограничивают комиссии, которые, как правило, отдают предпочтение ранее признанным ценностям. Ввиду этого частный собиратель иногда обращается к новой тематике, интересуясь явлениями, к которым прежние критерии оценок неприменимы. Он не боится риска, субъективности своих увлечений.

Коллекции часто являлись и являются основой либо существенным пополнением музейных собраний. Н. Липпучи, осевший в Польше венгр, передал свое громадное собрание живописи на стекле в музей в Тарнове; музейные достояния стали также рассматриваемые в настоящем номере собрания Михальского и Шиманьских. Впрочем известны и другие коллекционеры, которые намерены в будущем передать свои коллекции обществу отдавая себе отчет в том, какое большое значение имеют их собрания для польской культуры, а также в том, что иной раз они являются единственным памятником давней культуры региона.

В Польше собирание предметов народного искусства прежде всего объясняется увлечением народной культуры, а также стремлением упрочить ее следы, в прошлом, как и современные проявления. Что касается современной культуры, то часто интерес собирателя распространяется также на личность художника (например у Циммерера, Семёна, Солёвского). Именно все это отличает упомянутую область коллекционирования от массового собирательства, рассматриваемого как хобби или же иногда как помещение капитала.

Разумеется коллекционерству благоприятствуют внешние условия, облегчающие поиски в районе и нагромождение собраний. Отсюда часто встречаются коллекции в провинции, так-как там нет квартирных ограничений и легче найти экспонаты. Собиратели ду-

ховные лица, адвокаты, врачи, журналисты и актеры, которые много разъезжают по стране, а также учителя и, в единичных случаях, представители других профессий (шахтеры, земледельцы, рабочие).

К самым интересным принадлежат подробно обсуждаемые коллекции: Липпучи, который в течение многих лет привозил в Польшу вина из Венгрии и во время своих поездок собрал большую и ценную коллекцию картин на стекле, затем коллекция Хжонстовских, составленная в деревне Podegródze и рассматриваемая на фоне оценок местной общестственности (местные жители гордятся этой коллекцией перед приезжими, особенно перед иностранными туристами, но в то же время чувствуют себя непричастными к ней, так-как собирателями были люди, лишь недавно поселившиеся в их деревне).

Иначе дело обстоит с пашинским центром. Его инициатором является местный священник, ксендз Нитка, который составил его документацию. Интересно также коллекция художника-живописца З. Ковалевского который пополняет собранные им подлинны экспонаты собственными скульптурами и картинами „в народном духе”. Актер В. Семён описывает свою коллекцию, которую он считает своеобразным дневником встреч; учитель Я. Плюгинский вспоминает грустную историю экспонатов, собранных им в школе с помощью учеников. Экспонаты эти постигла печальная участь, ибо местные школьные власти, не придавали им значения и поэтому коллекция была расseyана. И. Циммерер, радиокорреспондент ФРГ, поселившийся 19 лет тому назад в Польше, подробно пишет о том, какое значение имеет для него контакт с творцами, знакомит с принципами составления своей огромной коллекции (свыше 3.000 скульптур и картин). Циммерера не интересует „искусство”, а человек, причины, побуждающие его к творчеству, место, которое в жизни творца занимают собственные произведения. Он хочет, чтобы со временем его коллекция стала дарственным музеем свидетельствующим о творческих возможностях человека, стала своеобразным „уроком оптимизма” для стариков, больных, обиженных судьбой людей. О Циммерере и его коллекции пишет также А. Яцковский.

Эти и другие статьи касаются важнейших коллекций, которые в то же время по ряду причин представляют особый интерес. Редакция поставила себе целью представить причины, в силу которых возникли обсуждаемые коллекции, ближе познакомить читателя с личностями собирателей и охарактеризовать профиль их коллекций.

WARUNKI PRENUMERATY

Cena prenumeraty rocznej 72 zł
Cena prenumeraty półrocznej 36 zł

Institucje państwowe i społeczne, zakłady pracy, szkoły — mające siedzibę w miastach wojewódzkich i powiatowych, mogą zamawiać prenumeratę za pośrednictwem miejscowych Oddziałów i Delegatur RSW „Prasa—Książka—Ruch” lub bezpośrednio w Centrali Kolportażu RSW „Prasa—Książka—Ruch” 00-958 Warszawa, ul. Towarowa 28 konto PKO nr 1-6-100020, w terminie do dnia 25 listopada na rok następny.

Institucje państwowe i społeczne, zakłady pracy, szkoły — mające siedzibę w miejscowościach, w których nie ma Oddziałów RSW „Prasa—Książka—Ruch”, winny opłacać prenumeratę w terenowo właściwych urzędach pocztowych.

Prenumeratę krajową dla czytelników indywidualnych przyjmują urzędy pocztowe, listonosze i bezpośrednio Centrala Kolportażu RSW „Prasa—Książka—Ruch” 00-958 Warszawa, ul. Towarowa 28, konto PKO nr 1-6-100020, w terminie do 10 dnia miesiąca poprzedzającego okres prenumeraty.

Prenumeratę ze zleceniem wysyłki za granicę, która jest o 40% droższa od prenumeraty krajowej, przyjmuje Biuro Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych RSW „Prasa—Książka—Ruch” 00-840 Warszawa, ul. Wronia 23, Konto PKO nr 1-6-100024.

Sprzedaż numerów bieżących i uprzednich

Institucje państwowe i społeczne, szkoły, zakłady pracy oraz czytelnicy indywidualni mogą nabywać tę publikację w księgarni Ośrodka Rozpowszechniania Wydawnictw Naukowych PAN.

Sprzedaż gotówkowa i wysyłkowa, pojedynczych numerów i w kontynuacji; płatność gotówką, przelewem lub za zaliczeniem pocztowym.

Adres: ORPAN 00-901 Warszawa, Pałac Kultury i Nauki, konto PKO nr 1-6-100312, w księgarni „Ossolineum” 50-106 Wrocław, Rynek 8, w Głównej Księgarni Naukowej 00-068 Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7, w Księgarni Naukowej 31-118 Kraków, ul. Podwale 6.

Prenumeratory mieszkający za granicą mogą zamawiać POLSKĄ SZTUKE LUDOWĄ za pośrednictwem Centrali Handlu Zagranicznego „Ars Polona — Ruch” 00-068 Warszawa, ul. Krakowskie Przedmieście 7. Bank Handlowy S.A. Warszawa konto nr 1595-006-000-00710.

Indeks 37132/36940

Indeks międzynarodowy PL ISSN 0032—3721

Zakład Narodowy imienia Ossolińskich — Wydawnictwo Wrocław, Oddział w Warszawie 1975. Nakład 2.000 egz. Objętość: 20,40 ark. wyd.; 16,00 ark. druk. Papier: powlek. V kl., 90 gram. A1. Oddano do składania 10.XII.1974 r. Podpisano do druku 31.VII.1974 r. Wydrukowano w sierpniu 1975 r. Cena 36.— zł.